

לכאן ולכאן; אבל הרי אין הדבר כן:

אלא נזיר טמא מת לאחר ביאת מים הוא מגלח, ומצורע לפני ביאת מים הוא מגלח, ולכן אין תגלחת אחת עולה לזו ולזו.⁽¹¹⁾

לישנא אחרינא: (12) כך שאלוהו תלמידיו:

אמרו לו תלמידיו: יפה אמרת שלא תעלה לו לימי ספרו⁽¹³⁾ ולנזירותו, וכאשר חילקת.

ואולם תעלה לו לימי חלוטו וטומאתו, דהרי זה — תגלחת ימי חלוטו — לגדל היא באה, ואף זה — תגלחת טומאתו לגדל הוא, וכיון ששויים הם תעלה תגלחת לזה ולזה! (14)?

אמר להן:

אם נזיר טהור והוא מצורע מוחלט, אין עולה תגלחת אחת לכאן ולכאן, כי זה לגדל וזה להעביר.

ואם נזיר טמא והוא מצורע מוחלט, אין עולה תגלחת אחת לכאן ולכאן, כי זה לפני ביאת מים וזה לאחר ביאת מים.

תני רבי חייא:

א-א

נזיר טמא מת והוא מצורע אין עולה לו תגלחת אחת לכאן ולכאן, כי זה המצורע לפני ביאת מים וזה הנזיר הטמא לאחר ביאת מים.

נזיר טהור והוא מצורע בימי ספרו אין עולה לו תגלחת לכאן ולכאן, כי זה המצורע לפני

לפני ביאת מים היא, ואילו תגלחת ימי חלוטו לאחר ביאת מים היא, וענה להם רשב"י שאין הדבר כן.

ונראה מדבריו, שאינו מפרש כהתוספות שזה הוא לישנא אחרינא [וככתוב בתוספות]; אלא המשך הוא למה שאמר רבי שמעון שאין תגלחת אחת עולה לטומאתו ולצערותו, משום שזה לפני ביאת מים וזה אחר ביאת מים; והיו סבורים התלמידים שהיות ומקור הדין שהטבילה היא אחר התגלחת, הרי נלמד מן הפסוק "וביום השביעי יגלח את כל שערו ורחץ את בשרו במים וטהר", וכמבואר בתוספות, ופסוק זה הרי בימי ספרו נאמר, אם כן בימי חלוטו אין הדין כן אלא טובל קודם תגלחתו, ולכן שאלו שתעלה לו תגלחת אחת לטומאתו ולימי חלוטו, שזה וזה לפני ביאת מים וזה וזה לגדל; וענה להם רבי שמעון שאין הדין כן, אלא אף תגלחת ימי חלוטו קודם ביאת מים היא.

וכנראה שהגר"א גורס: יפה אמרת שלא

11. ראה בתוספות שביארו את מקור הדין שזה לאחר ביאת מים, וזה לפני ביאת מים.

12. על פי תוספות; וכנראה שלפי דבריהם החילוק בין שתי הלשונות שבלישנא קמא שאלוהו: "ותעלה לו לימי צרעתו וטומאתו" ולא פירשו אם שאלתם היתה על ימי חלוטו או ספרו, ואילו לפי לישנא בתרא, שאלוהו בפירוש על ימי חלוטו וטומאתו, ומשום שעל ימי ספרו יכול הוא לומר להם "זה להעביר וזה לגדל". וראה לקמן בשם הגר"א שנראה מדבריו שהוא מפרש באופן אחר.

13. כן היא הגירסא לפנינו, ואם היינו גורסים "לימי חלוטו ולנזירותו", היתה הגמרא מתבארת יותר.

14. כתב הגר"א על מה שאמרו כאן "יפה אמרת וכו'", שהם היו סבורים שרק תגלחת ימי ספרו

זריקת דמים, וזה הנזיר הטהור לאחר זריקת דמים. (1)

— (2) משום מצוה הן, כלומר: מצוה היא לעשות את מעשה התגלחת עצמו —

שנינו במשנה: שתגלחת הנגע דוחה תגלחת הנזיר וכו'; ושנינו בברייתא: ומגלח ארבע תגלחיות:

או שהתגלחת השלישית שהיא אינה אלא משום ספק נזיר טמא, אינה אלא משום אעבורי שיער טומאה [כדי להעביר את שער הטומאה]?

בעי רמי בר חמא:

ומבאר הגמרא: למאי נפקא מינה אם תגלחת טומאה משום מצוה היא או כדי להעביר שער טומאה?

הני ארבע תגלחיות דקאמר בברייתא, דהיינו: תגלחת ראשונה משום ספק מצורע ספק נזיר טמא ספק נזיר טהור; ותגלחת שניה משום ספק מצורע ספק נזיר טהור; ותגלחת שלישית משום ספק נזיר טמא; ותגלחת רביעית משום ספק נזיר טהור:

לעבורי בנשא [לגלח תגלחת טומאה בסם]; כ״:

האם כל התגלחיות — ואף התגלחת השלישית שאינה אלא משום ספק נזיר טמא

— אי אמרת משום מצוה, אם כן לעבורי בנשא לא, אלא בתער. (3)

תעלה לו "לימי ספרו ולטומאתו".

1. נתבאר על פי המפרש.

2. א. הוא הדין שמתפקת הגמרא בכל תגלחת נזיר טמא.

ב. כתבו התוספות בד"ה הני, שלשון הגמרא אינו בדוקא, כי אף התגלחת השלישית שהיא משום ספק נזיר טמא, הרי יש להסתפק בה משום תגלחת נזיר טהור [אם היה מצורע ולא נזיר טמא], ותגלחת נזיר טהור הרי אינה אלא בתער; אלא עיקר הספק הוא על כל תגלחת טומאה אם בתער היא או אפילו בסם; ולפי זה לשון הגמרא צריך עיון טובא.

ואם לא היה טמא מת אלא נזיר טהור הוא, הרי אינו צריך לגלח כלל, כי מאחר שבלאו הכי יגלח תגלחת רביעית מספק טמא מת היה, אם כן למה לו לגלח עכשיו; ונמצא שתגלחתו השלישית אינה אלא משום ספק טמא מת, ואם כן יכול לגלחה בסם; ועל דרך דבריהם שם נתבאר בפנים, [וראה ב"ק"רן אורה] שתמה על דבריהם כאן].

3. א. כתבו התוספות שיכולה היתה הגמרא להסתפק גם בגילוח במספרים כעין תער; וכעין דברי הגמרא כאן מצאנו לעיל מ א "שלשה [נזיר טהור, מצורע ולויים] מגלחין ותגלחתן מצוה, פשיטא, מהו דתימא משום עבורי שער הוא, ואפילו סך נשא, קא משמע לן", וביארו התוספות: "מהו דתימא משום עבורי שער הוא, פירוש: ותער לא מעכב בהן, ואפילו סך נשא, קא משמע לן דלא, דתגלחתן מצוה".

ואולם מדבריהם בד"ה תא שמע מבואר לא כן, אלא שאם תמצוי לומר: תגלחת טומאה כשירה אפילו בסם, היה יכול לגלח תגלחת שלישית בסם! ? שהרי ממה נפשך:

ב. בחידושי מרן רי"ז הלוי [הלכות נזירות עמוד 52] ביאר בדעת הרמב"ם שלא כדברי

אם היה מצורע וגם טמא מת, הרי תגלחת זו תגלחת טומאה היא וכשירה בסם.

התגלחיות שוות, וכשם שתגלחת ראשונה שניה ורביעית בהכרח בתער הן, שהרי מצורע ונזיר טהור אין מגלחים אלא בתער, כך גם התגלחת השלישית שאינה אלא משום תגלחת טומאה —

ואי סלקא דעתך שתגלחת טומאה משום עבורי שער טומאה בלבד היא, אם כן אפילו בשלש תגלחות בתער נמי סגיא ליה [די לן], ואילו את השלישית שאינה מגלחה אלא משום ספק נזיר טמא, היה יכול לגלח אפילו בסם —

ואי אמרת שהתגלחת אינה מצוה, אלא **משום אעבורי שער טומאה**, אם כן **אפילו סכיה נשא נמי**. (4)

שבה הגמרא לספיקה, ושואלת: **מאי** הוא דין תגלחת הטומאה אם משום מצוה היא או משום אעבורי שער טומאה?

אמר פשט **רבא**: **תא שמע** מן הברייתא עצמה:

ומגלח ארבע תגלחיות, ומשמע שכל

מקום לפרש, שאין כוונתם אלא לברייתא שאנו עוסקים בה "ומגלח ארבע תגלחיות", שהיות וספק נזיר טהור הוא וכבר נתחייב במצות תגלחת לכן אינו יכול להעביר סם ולבטל את מצות התגלחת, אבל בשאר תגלחת של נזיר טמא מה בכך שהוא מבטל מצות תגלחת שהרי תגלחת אינה מעכבת; אלא שאין נראה כן מדברי התוספות.

והרא"ש הקשה על זה, שהרי אף בתגלחת שצריך לגלחה בתער אינו חייב לגלח את כל ראשו בתער, ודי שישאיר שתי שערות למצות גילוח, ולדברי התוספות תיקשי: אם הנידון בגמרא כאן הוא באופן שאינו מגלח את כל ראשו, ומשאיר שתי שערות שהוא מגלחם בתער, אם כן פשיטא שקיים מצות גילוח?!

וב"ארוזי הלבנון" הביא בשם ה"ברכת ראש" לבאר כוונת התוספות, שנידון הגמרא הוא באופן שמגלח תחילה בתער, ואותן שערות שגילח בתער יגלח לתגלחת טהרה, ואת שאר השערות מגלח הוא בסם, ואם כן אם תמצוי לומר שבסם אינו מקיים מצות גילוח, הרי לא קיים את המצוה, שהמצוה מתקיימת בשערות האחרונות. ב. העירו אחרוני זמננו על דברי הרא"ש, שאם כן לדעת הסוברים שהקפת הראש אינה

התוספות הסוברים שאם תגלחת מצוה היא כי אז צריך דוקא בתער, אלא אפילו אם תמצוי לומר שאין צריך תער אלא אפילו בכל המעבירין, מכל מקום אם תגלחת מצוה היא, כי אז צריך מעשה תגלחת, וסך נשא אינו מעשה תגלחת כלל, וכמו שהוכיח שם מדברי הרמב"ם [נזירות פרק ה הלכה יא ויב], שניזיר המגלח ראשו בין בתער ובין שלא בתער עובר על "תער לא יעבור על ראשו", ואילו המגלח ראשו בסם אינו עובר אלא על "קדוש יהיה גדל פרע שער ראשו", [וכעין זה ביאר שם את דברי הגמרא לעיל מ א, וכפי שהובא שם בהערה 11].

ג. הקשו התוספות: והרי לעיל מב א מבואר "מחכו עלה במערבא, מכדי נזיר דבתער מנלן, מנזיר טהור יליף", הרי מבואר שתגלחת טומאה היא בתער?!

ותירצו התוספות: "סוגיא דהש"ס הוא דסלקא הכי, ולרמי בר חמא מיבעיא ליה".

4. כתבו התוספות: "וצריך לומר דגילח מקצת השער במספרים או בתער, שאם סך נשא בכל ראשו, תו לא הדר [שוב אינו חוזר השיער לצמות] כדאמר בפרק החובל [בבא קמא טו א], ולא מצי למיעבד תגלחת של טהרה"; והיה

אלא שמע מינה: תגלחת טומאה משום מצוה היא ואינה כשירה אלא בתער, שמע מינה. (5)

הדרן עלך פרק שני נזירים

במספרים כעין תער [או בנשא], ושתי שערות בקדקוד הראש יגלח בתער לקיים מצות גילוח בתער.
5. ראה בחידושי מרן רי"ז הלוי עמוד 52 שביאר בדעת הרמב"ם פירוש אחר בראיית הגמרא, כך שאין צריך לידחק כמו שנדחקו התוספות.

אסורה אלא בתער, ולא במספרים כעין תער [ראה שולחן ערוך יורה דעה סימן קפא ג], איך מותרים הנזיר והמצורע להקיף את ראשם בתער [ראה סוגיית הגמרא לעיל מ ב ומא א], והרי היות והמצוה מתקיימת בגילוח שתי שערות בלבד כדברי הרא"ש, היה לו להקיף את ראשו

פרק הכותים

מתניתין:

הגויים אין להם נזירות. (6)

אבל נשים ועבדים של ישראל יש להן נזירות.

חומר בנשים שקיבלו עליהן נזירות מבעבדים שקיבלו עליהם נזירות:

שהוא האדון כופה את עבדו, כלומר: יכול למחות על נזירותו, (7) ואינו כופה את אשתו אלא כשהיפר לה בלשון הפרה.

גמרא:

קתני במשנתנו הגויים אין להם נזירות:

מנא הני מילי שאין להם נזירות, והרי כתיב [ויקרא כב יח] "איש איש מבית ישראל וגו' אשר יקריב קרבנו לכל נדריהם ולכל נדבותם אשר יקריבו לה' לעולה", ודרשו חכמים [לקמן סב א]: "מה תלמוד לומר: "איש איש" לרבות את הגויים שהן נודרים נדרים ונדבות כ"ש"אל", והרי אף הנזירות בכלל הנדרים היא! (8)

דתנו רבנן: נאמר בפרשת נזיר: "דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם איש או אשה כי יפליא לנדור נדר נזיר להזיר לה":

ודרשינן: "דבר אל בני ישראל" ולא לגויים.

מלכים י ז ד"ה ודע שמה, שפירש כן]. השני: שאין עליו מצוה לקיים את נדרו, אבל חל עליו חיוב ממוני לקיים את נדרו; וכאשר נראה מדברי התוספות בעבודה זרה ה ב ד"ה מין, שכתבו: "דמאיש איש מרבינן שהגויים נודרין נדרים ונדבות כ"ש"אל וכו' אמרינן ליה קום והבא קרבן שלם", [וראה ב"משנה למלך" שם, ובגליון הש"ס לרבינו עקיבא איגר שתמהו על דבריהם], ובאר ב"אבני מלואים" [ב ב ד"ה ולענ"ד] את כוונתם, שחל עליו חיוב ממוני לקיים את נדרו, [וכן מוכח לכאורה ממה שאמרו שנודרין "נדרים ונדבות" כ"ש"אל, ואם אין כאן חיוב כלל, מה בין נדר לבין נדבה; וראה עוד בהערה 12 בהמשך הסוגיא].

ובין כך ובין כך יש לתמוה, מה שייך לחייבו לשמור על דיני הנזירות, וכי אטו מצוות הנזירות משבע מצוות בני נח הם! ?

ויש שרצו לפרש, על פי מה שכתבו

6. לשון התוספות הוא: "הגויים אין להם נזירות ואין קרבנן קרב, אף על גב דמקבלין מהן נדרים ונדבות", וראה מה שהעיר ב"ארזי הלבנון" אות א.

7. ביאור דין זה מתבאר בגמרא בדף סב ב אחר המשנה הבאה שהיא הסיפא של המשנה הזו.

8. נתבאר על פי התוספות; ועל פי דברי האחרונים כאן [ראה "ארזי הלבנון"] ובמקומות אחרים, יש לתמוה על דבריהם; שהרי ביאור דין גויים שנודרים נדרים ונדבות כ"ש"אל, אינו לומר שהוא עובר ב"לא יחל דברו" אם לא יקיים נדרו, וכמבואר בתוספות לקמן סב א ד"ה הניחא, שאין גוי ב"לא יחל", ודבר פשוט הוא שהרי אין זה משבע מצוות; ובהכרח לפרש באחד משני אופנים:

האחד: שמקבלין הימנו, [ראה "משנה למלך"

לפיכך קמשמע לן שהעבדים יש להן נזירות.
אמר מר: "דבר אל בני ישראל" ולא לגויים:

ומקשינן: וכי אטו כל היכא דכתיב
"ישראל" — גויים לא!! כלומר: והרי מצד
שני אמרה התורה "איש כי יפליא לנדור נדר
נזיר להזיר לה" ויש לנו לרבות מלשון
"איש" את הגויים?!

והא גבי ערבין, דכתיב: "דבר אל בני
ישראל ואמרת אליהם איש כי יפליא נדר
בערכך נפשות לה"; ותניא:

בני ישראל מעריבין את אחרים ואין הגויים
מעריבין את אחרים, (12) וגוי שאמר אפילו
על ישראל "ערכו עלי" אינו חייב.

"ואמרת אליהם" — שהוא מיותר שהרי
כבר אמר "דבר אל בני ישראל" — לרבות
את העבדים.

ומקשינן: למה לי קרא לרבות את העבדים?!
והא אמרינן: (9) כל מצוה שהאשה חייבת
בה, עבד חייב בה?!

אמר תירץ רבא:

שאני הכא גבי נזיר דאמר קרא בפרשת נזיר
איסור: "לאסור איסור על נפשו", הרי למדנו
שאין הכתוב מדבר אלא במי שנפשו קנויה
לו, יצא עבד שאין נפשו קנויה לו — (10)

והואיל ואין נפשו קנויה לו, אימא גבי נזיר
נמי לא יהיה העבד בכלל נזירות, שהרי
הנזירות הוקשה לנדרים, שנאמר בפרשת
נזיר "לנדור נדר נזיר להזיר" — (11)

ובפרק קמא בקדושין [כג א] יליף לה "לה לה"
מאשה].

10. ראה בדברי הגמרא לקמן סב ב, באיזה אופן
מיעטה התורה בנדרים את העבד.

11. נתבאר על פי התוספות; ויש לדקדק דלעיל
בד"ה מנא הני מילי כתבו: "הלא בשאר נדרים
דינן כישאל, כדכתיב איש איש לרבות גויים
שנודרים נדרים ונדבות כישאל, והכא נמי נדר
הוא", ולא הוסיפו את הדרשה מ"לנדור נדר נזיר
להזיר", ואילו כאן הוסיפו היקש זה?!

ויש מקום ללמוד מכאן שניירות "נזיר
הקדש" היא, ואין צריך דרשה להקיש נזירות
לנדרים, אבל אינה מכלל "נזירי איסור", ולכך
צריך היקש לנזירי איסור.

12. כתבו התוספות: "אף כי נודרים נדרים
ונדבות כישאל"; ונראה מדבריהם שבשאר

האחרונים בגדר קבלת נזירות, שהוא כאילו
מקדיש את עצמו, וכתוצאה מן הקדושה חלים
האיסורים; ואם כן הגוי מקדיש את עצמו, אלא
שהוא אכן אינו מחוייב לשמור את קדושתו,
אבל ישראל אחר יהא אסור לגלחו, שהרי אף
המגלח את הנזיר עובר כמבואר לעיל מד א, וכן
נפקא מינה שאם יקדיש קרבן לנזירותו יהא
אפשר להקריבו, ואינו חולין בעזרה, [ומדוייק
לשון התוספות שזכרו בהערה 6, דמשמע
שעיקר הנפקא מינה היא לענין הקרבן].

אלא שמלשון התוספות בד"ה דתנו רבנן
שכתבו: "בני ישראל ולא גויים, שאם קבלו
נזירות אינו כלום, ומותרין לשתות בייין", לא
משמע כן; וכן הוא לשון התוספות בסוף ד"ה
והא "יכול לא יהו נודרים כלל לאסור בייין
וטומאה"; וראה בכל מה שהביא ב"ארזי
הלבנון" כאן.

9. כתבו התוספות: כלומר: הא קיימא לן הכי,

הכתוב מדבר אלא במי שיש לו אב, ויצא גוי שאין לו אב.

ומקשינן: לענין מאי"אין לו אב"? (14)

אילימא לענין ירושה שאינו יורש את אביו, כי סתם מקום שנאמר בו אב, היינו לענין ירושה! (15)

והאמר רבי חייא בר אבין אמר רבי יוחנן: גוי יורש את אביו דבר תורה, שנאמר: "כי ירושה לעשו" — שהיה גוי — נתתי את הר שעייר". (16)

יכול לא יהו הגויים נערכין, וישראל שאמר "ערך פלוני גוי עלי" לא יהא חייב!?

תלמוד לומר: "איש" דמשמע: כל מי שהוא קרוי "איש" ואפילו גויים.

ואם כן כך היה לנו לומר אף גבי נזיר: היות ונאמר "בני ישראל" דמשמע ולא גויים, נמעט את הגויים מהבאת קרבן נזירות, והיות ונאמר: "איש" נרבה את הגויים לאיסור יין וטומאה. (13)

ומשנינן: שאני הכא גבי נזיר דאמר קרא: "לאביו ולאמו לא יטמא", הרי למדנו שאין

אב, שאם לא כן אין שייך לשאול "למאי", וכאשר כן מבואר בפשוטו בגמרא יבמות סב א, ואף שאמרו ביבמות צג א "אין אב למצרי" היינו רק ביחס לבן גר שנתגייר, וכדפירש רש"י שם; ואולם הרמב"ן ביבמות שם, מפרש שאין אב למצרי, ואף שגוי יורש את אביו דבר תורה כמבואר כאן, היינו רק לענין זה.

15. נתבאר על פי התוספות.

16. א. בגמרא קדושין יח א הקשו על זה "ודילמא ישראל מומר [עשו] שאני, אלא מהכא "כי לבני לוט נתתי את ער ירושה".

ב. ראה ערכין יד א "עובד כוכבים וכו' לאו בני אחוזה ניהו", וב"רבינו גרשום" שם; וביבמות סב א אמרו על הגויים: אבל לענין נחלה דלאו בני נחלה ניהו, ופירש רש"י שם: "דבת כבן וככור כפשוט, אבל ירושה נהגא בהו, כדאמרין גוי יורש את אביו דבר תורה", [ואולם ראה שם בתוספות]; ולפי כל זה יש מקום עיון בדברי הגמרא כאן.

ג. אף שכאן חוזרת בה הגמרא מלימוד זה, מכל מקום בעמוד ב' שבה הגמרא ללימוד זה, ומיישבת את הקושיא.

נדרים ונדבות הרי הגוי חייב לשלם את נדרו, שאם לא כן, אלא הכוונה היא שאם נדר או נדב מקבלין הימנו, וכי אטו נאמר שכשאמר "ערך פלוני עלי" ובא לשלם את ערכו, אין מקבלין הימנו!?

אלא ודאי שבשאר נדרים הרי הוא מתחייב לשלם, ואילו כשאמר בלשון ערכין אינו מתחייב; והביאור בזה הוא כמו שפירש ב"אבני מלואים" [הובא בהערה 8, ראה שם], שהגוי אכן אינו עובר איסור אם אינו מקיים את נדרו, אבל מכל מקום חל עליו חיוב ממוני לקיים את נדרו.

13. א. ב"ארזי הלבנון" [אות ה] הביא מדברי האחרונים לתמוה: הרי בהמשך הסוגיא מבואר שגוי אינו בכלל טומאת מת, ואיך כתבו התוספות שהייתי אוסרו בטומאה! ? וראה מה שיישב בספר "ידי דוד" שהובא שם; ובשם בעל ה"קהלות יעקב" הביא לצדד לגרוס בדברי התוספות "תגלחת" במקום "טומאה".

ב. אף שכאן חוזרת בה הגמרא מדרשת "בני ישראל", מכל מקום בעמוד ב' שבה הגמרא ליישב את הלימוד מ"בני ישראל".

14. בפשוטו משמע מדברי הגמרא שגוי יש לו

אלא כך יש לך ללמוד שגוי אין לו נזירות, כי מאחר שנאמר "לאביו" הרי למדנו שאין הכתוב מדבר אלא במי שמוזהר על כיבוד אביו, יצא גוי שאינו מוזהר על כיבוד אביו. (17)

תמהה הגמרא על לימוד זה:

מי כתיב "כבוד אביו" גבי נזיר? והרי לא נאמר אלא "לאביו", וכיון שגוי יש לו אב לענין ירושה, מנין לך למעט מי שאינו מוזהר על כיבוד אביו?!

אלא כך יש ללמוד שגוי אין לו נזירות, משום דאמר קרא "לאביו ולאמו לא יטמא", הרי למדנו שאין הכתוב מדבר אלא במי שיש לו טומאה על ידי שנגע או האהיל על המת —

ב-א רצו יצא גוי שאין לו טומאה ממת, ומפרש לה ואזיל.

שואלת הגמרא: מנלן דלית להו לגויים טומאה?

ומפרשינן: דאמר קרא בפרשת טמאי מת וטהרתם במי פרה: "ואיש אשר יטמא ולא יתחטא [במי פרה, ויכנס למקדש] ונכרתה הנפש ההיא מתוך הקהל" —

הרי למדנו שאין פרשת טמאים אמורה אלא במי שיש לו קהל, יצא גוי שאין לו קהל, כי קהל גויים לא איקרי "קהל". (1)

ומקשינן: ממאי, מנין לך ללמוד מכאן שגוי אין לו טומאה?!

והרי דילמא בכרת הוא דלא מיחייב הגוי היות ונתמעט מ"מתוך הקהל", אבל איטמויי מיטמוי ניש להם טומאת מת לגויים?!

אלא מכאן יש לנו ללמוד שגויים אין להם טומאת מת, כי אמר קרא באותה פרשה: "והזה הטהור [את מי החטאת] על הטמא", הקיש הכתוב את הטמא לטהור כדי ללמד:

כל שיש לו טהרה יש לו טומאה —

וכל שאין לו טהרה כגון גוי — ומשום שנאמר באותה פרשה: "והיתה לעדת בני ישראל למשמרת למי נדה חטאת היא" — אין לו טומאה.

ודלמא — אף שאמר הכתוב "והזה הטהור על הטמא" — טהרה הוא דלא הויא ליה לגוי, אבל טומאה הויא ליה לגוי, שהרי "והזה הטהור על הטמא" אינו מיותר, שהוא נדרש לענינים אחרים כמבואר ביומא יד א? (2)

ומשנינן: הרי אמר קרא באותה פרשה: "ואיש אשר יטמא ולא יתחטא", שלא היה לו לומר אלא "ואיש אשר לא יתחטא", ולכך הוסיף הכתוב ואמר "יטמא" כדי ללמד, מי שיש לו חיטוי במי חטאת יש לו טומאה, יצא גוי שאין לו חיטוי במי חטאת — שהרי

1. רא"ש.

2. נתבאר על פי פירוש אחד בתוספות; וראה פירושם השני, ומה שכתב ב"ארוזי הלבנון".

17. מסתבר לפרש את הסלקא דעתין בגמרא, כי מה שאמרה תורה: "לאביו ולאמו לא יטמא" היינו לומר: אף על פי שהוא חייב בכבודן, מכל מקום לא יטמא להן לטפל בקבורתן.